

LESBRIEF: Als hun het zeggen, is het goed?!

Over taalverandering aan de hand van het gebruik van hun in subjectspositie

Niveau:

VWO klas 3

Tijd:

4 lessen van 50 minuten

Opdracht: Leesvaardigheid, debat en betoog over TAALVERANDERING

Les 1

Leesvaardigheid: introductie over taalverandering

Lees tekst 1. Tekst 1 is de tekst van Olga Fischer: *Is het erg dat taal verandert?*

<http://www.taalcanon.nl/vragen/is-het-erg-dat-taal-verandert/>

Beantwoord de volgende vragen:

1. De schrijfster geeft verschillende voorbeelden van taalverandering. Zeg met eigen woorden van wat voor taalveranderingen de schrijfster voorbeelden geeft.
2. Ieder jaar organiseert Van Dale de *woord-van-het-jaarverkiezing*. Welk woord is het *Woord van het afgelopen jaar* in Nederland, en welk woord is in Vlaanderen gekozen?
3. Geef de betekenis van de woorden: *wrijftelefoon*, *gangnamstijl*, *onderwaterhypotheek*.
4. Geef van elk van de volgende woorden aan of het een leenwoord, een samenstelling of een afleiding is: *biefstuk*, *duivel*, *draaideurcrimineel*, *middellijn*, *ideeënloos*. Welk van voorgaande woorden is een neologisme?
5. Hoe verklaart de schrijfster het ontstaan van taalveranderingen?
6. Wat is de betekenis van *gijzelaar*?
7. Wat bedoelt Olga Fischer met de zin: 'Het Nederlands neemt binnen de Germaanse talen een tussenpositie in.' (alinea 12)
8. Leg uit waarom 'het analogisch vermogen' ook een belangrijke rol speelt bij taalverwerving.
9. Wat voor soort tekst is *Is het erg dat taal verandert?* Licht je antwoord toe.
10. Voor welk publiek is de tekst geschreven? Licht je antwoord toe.

Les 2

Leesvaardigheid: verdieping kennis over taalverandering

Lees tekst 2 en 3

Tekst 2 = *Taalverandering als noodzaak*, Olga Fischer

<http://www.kennislink.nl/publicaties/taalverandering-als-noodzaak>

Tekst 3 = *Hun ergeren zich*, Maartje Janssen

<http://www.kennislink.nl/publicaties/hun-ergeren-zich>

Vorbereiding kettendebat

Maak groepjes van 4 leerlingen. Verzamel met je groepje zoveel mogelijk argumenten vóór en tegen het gebruik van *hun* in subjectspositie (als onderwerp): één lijst met zoveel mogelijk argumenten

vóór en één met zoveel mogelijk argumenten tégen. Gebruik daarvoor de informatie uit de teksten 1, 2 en 3. Bedenk ook samen eigen argumenten.

Maak daarna elk individueel de balans op: ben je voor of tegen het gebruik van *hun* als subject?

Les 3

Kettingdebat

Instructie voor de docent over kettingdebat

Verdeel de groep in tweeën en laat de twee groepen in rijen tegenover elkaar zitten. Geef de groep een stelling. De ene helft is voor de stelling, de andere helft tegen. Om en om komen voor- en tegenstanders aan de beurt. De eerste voorstander is de eerste in de rij en hij/zij geeft een eigen argument. De eerste tegenstander reageert daar kort op, of geeft een eigen argument. En zo gaat het verder tot het einde van de rij en dus iedereen een keer heeft gesproken.

Evaluatie van kettingdebat

De docent geeft een korte instructie voor het schrijven van een betoog en het gebruik van bronnen.

Les 4

Een betoog

Schrijf een betoog (van woorden)

Onderwerp: het gebruik van *hun* als subject

Publiek: je schrijft de tekst voor leeftijdgenoten

Bronnen: Gebruik de volgende bronnen en paraphraseer/citeer uit:

Is het erg dat taal verandert? Olga Fischer

Taalverandering als noodzaak, Olga Fischer

Hun ergeren zich, Maartje Janssen.

Extra: Ga ook in op de vraag: wie bepaalt de norm?

Deze lesbrief is ontwikkeld door:

© Margriet Mensink-Eijnwachter, docent Nederlands, Stedelijk Gymnasium Nijmegen

© Taalcanon